

Стихотворения по картини на Джоузеф
Търнър

Снежна буря: ХАНИБАЛ и неговата армия прекосяват Алпите
(изложена 1812)

Христос е на преден план
Той вече не е камъкът нито главата на ъгъла
а седи върху камъка на хълма Голгота
наоколо войници
Главата Му е кръгла като монета
но не динари с образа на кесаря
а слънце с образа на Бога като в картината на Боголюбов
Христос ходи по водата
Облечен е в нешията роба
както по-късно няма да строшат и една кост от Него
робата му е вече плащаница
И както прекосяването на Алпите от картагенци
е тема на тази картина
така и слънцето което ще помръкне за три часа
снишавайки се до око на сова
е тема на това стихотворение –
крайностите с които се сблъсква войската
двете крайни страни в Него човешката и Божията
тази на *Отче, да щеше да отклониш от Мене тая чаша!* (Лук. 22:42)
на *Боже Мой, Боже Мой! Защо си Ме оставил?* (Мат. 27:46)
и другата на Бога който ще ни възсъздаде
негови твари отново богове
Перести облаци около Него или разреден въздух турбуленция
В десния край някой вдига ръце
в поражение в молитва във военна реч
или точно след като е хвърлил камъка
Отмъщенците на Шитка
А Той вече се е въздигнал сред облаците

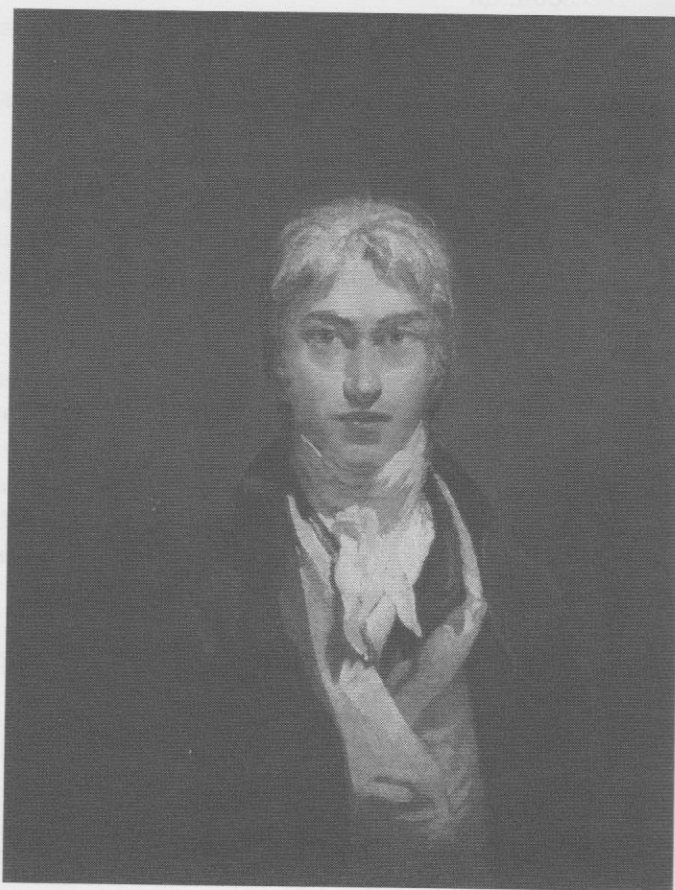
Възнесение

взел на заем крилете на същата тази сова
да не споменаваме прилепите в най-мрачния шести час
на деня

Завалява снежна буря камъкът вече е снежна топка лавина
или порой в планина над вода много ресни на гъсто
само на определено място част от останалия пейзаж

Това е което ни чака

една преграда на умирането и когато се вдигне
от отвъдната страна е продължение на тази
като в *За природата* от Парменид

Джоузеф Търнър

(1799 – 1851)

Автопортрет, масло

на платно.

Ц в е т а н к а Е л е н к о в а

Ван Тромп връщайки се след битката при Догър банк
(изложена 1833)

Виж корабите
и те се връщат от битка с кръстове на щитовете мачтите
подобно армията на император Константин
Битката е подсигурана

Разбиващи се вълни върху равен плаж
(около 1835 – 40)

И ти летиш нищо че си забит в земята
не летиш сам но като част от Троицата
този триъгълник който те описва
летиш и с тълпата не само с разбойниците
от лявата и дясната ти страна и с жените
с Ева която изтегляш от гроба с дясната си длан
с мирносоците първите свидетели на възкресението Ти
с Богородица под кръста с дъщерята на Иаир
Летиш над морета и суша като ниско паднали облаци
черни облаци контрастиращи с гребена на вълни
но отразяващи се в откъснато от морето езеро
пълно със сол нали сме солта на земята
Издигах се плавно към лазура или се снишавах
най-трудните маневри при самолетите
при които пасажерите затаяват дъх или надигат глас
и ръкопляскам с не по-малко плам от този
с който са те клели по пътя ти към Голгота
Други спасяваше, а Себе си не може да спаси. (Марк. 15:31)
Не знаеха горките какво е Възкресение
Пътят от онова гълчене *Махни се от Мене, сатана! Ти Ми си съблазън!*
(Мат. 16:23)
до Елои, Елои, лама савахтани? (Марк. 15:34)
от разговор с човека до разговор с Бога
от онова малко недостигане в докосването на двете ръце
което Той запълва

* Има се предвид фреската „сътворението на Адам“ от Микеланджело в Сикстинската капела – бел. ав.

Яхта приближаваща брега

(около 1840 – 5)

Има една презръдка на платното
между издутите платна на лодка вляво
и склонените бели щрихи вдясно
като тази на Симеон Богоприемец
една презръдка в центъра на която стои тунел
между преплетени корони на дървета сякаш
между сплетени розови храсти в далечината
(макар Търнър да не облажава перспективата)
Виждат се и вертикалните витла
с нетварна светлина
и светлината не е отражение на слънцето във водата
както твърдят изкуствоведите
а златна река – бих казала препенциозно –
отражение на водата в слънцето
Има една презръдка на платното
широка колкото Христовата на кръста
и трябва да се затичаш натам
да допреш с пръсти не да прободеш с копие
сърцето
да спреш движението

сблaзън!

жело в

Мир – погребение в морето

(изложена 1842)

Казват че хладните тонове на тази картина
отговарят на нейната тема – погребението
на шотландския художник Дейвид Уилки
на връщане от Близкия Изток
близък приятел на Търнър
И наистина картината е издържана
изцяло в бяло-черната палитра
като се остави настрана слънчевата пътека
с профила на художника
която преминава между двата кораба
Това обаче е случайно проникнало слънце
което Търнър е уловил
за да наблегне на наследството оставено
от Уилки на земята
Иначе да има го отсрещния фар и близката суша –
небесно царство цялото в бяло дори с крило
като четвъртина на отворено ветрило
има го и черния кораб с черните платна
(отражението е на художник с балтон гордо изправен
съзерцаващ хоризонта)
и дори кръста който се образува от пушека на комините
Цялата сцена изпълва кръг очертан с пергел
подобно на други платна – това на *Ангел сред слънцето*
на *Теорията на Гьоте*
на *Ундина и пръстена*
Търнър обича вписването на нещата
което винаги задава една завършеност
обича формата на циферблата
който задава времето тук 10.30
може би часът на погребението на сбогуването
Картината върви в едно с тази на заточения Наполеон наречена
Война
само дето при нея времето на кръга е спряло разсечен на две

така се измерват делата
във вечност или в безвремие

P.S. Интересни са двата центъра на кръговете
където пергелът е „пробол платното“ –
червената точка (краят на комина) и жълтата (слънцето) –
бели джуджета преди избухването им в свръхнова
повсеместната Търнърова светлина

Замъкът Норъм

(около 1845)

Как непредвидено се съчетават цветовете
за да напомнят свещ
Пейзажът е с отменъка на пчелен восък
замъкът – синият пламък до сами фитила
после идва леко подухнатия същински огън
и светлината избеляла която хвърля
в една картина смятана
за наченки на импресионизма
а преди това отстоявала дълго в мазетата на галерията
Но скокът е дори по-голям – нищо не е това което изглежда
както Моне от клоните прави светкавици
и от лилиите кандила
С три елемента земя замък и зарево
художникът рисува светлината и източника на светлината
най-първия
загатва темата похвалява които ще се превърнат в основни за него
А за кравата свела глава нагазила във водата какво да кажем
поклонник в смълчаността на църква